Dosarul nr. 3-2817/2024
2-24056592-12-3-27052024

H O T Ă R Â R E
În numele Legii

04 decembrie 2024 mun. Chișinău
Judecătoria Chișinău (sediul Râșcani)
În componența:
Președintele ședinței, judecător Cristina Panfil
Grefier Eugenia Dîrțu

examinând în ședință de judecată publică, cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea depusă de Timofei Ion împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

c o n s t a t ă :

Argumentele participanților la proces:

La data de 27 mai 2024, Timofei Ion s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

În motivarea acțiunii a indicat că, a activat în calitate de judecător începând cu anul 1975. Din ***** a fost beneficiar de pensie pentru vechime în muncă de judecător, stabilită în mărime de 80% din salariul mediu al funcției de președinte din cadrul Judecătoriei în conformitate cu prevederile art. 32 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului (republicat în MO nr. 15-17/2013, art. 63).

În conformitate cu prevederile alin. (4) și (5) ale art. 26 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, conform cererii depuse la organul teritorial de asigurări sociale de la 26.01.2013 a fost transferat la alt tip de pensie - indemnizație lunară viageră, calculată în mărime de 95% din salariul de funcție al președintelui judecătoriei.

Prin Legea privind salarizarea judecătorilor nr. 238 din 23.12.2013 (M.O. nr. 14-16/32 din 21.01.2014), începând cu 1 ianuarie 2014 salariile judecătorilor au fost majorate.

Conform hotărârii Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 10.04.2014, indemnizația lunară viageră, începând cu 26.01.2013 a fost reexaminată în mărime de 95% din salariul de funcție al președintelui în exercițiu al Judecătoriei și constituia 12 362,35 lei lunar, reexaminată ulterior anual în legătură cu majorarea salariului judecătorilor

Menționează că, alin. (4) și (5) ale art. 26 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, care au servit temei pentru stabilirea și recalcularea indemnizației lunare viagere, aveau următorul cuprins (în redacția Legii nr. 153 din 05.07.2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (M.O. nr. 185 din 31.08.2012)):

„Articolul 26. Demisia judecătorului (4) Judecătorul demisionat are dreptul la pensie pentru vechime în muncă sau la o indemnizație lunara viagera în condițiile prezentei legi. (5) Dacă judecătorul demisionat are o vechime în funcția de judecător de cel puțin 20 de ani, acesta beneficiază de o indemnizație lunar viageră de 8.0%; de la 25 la 30 de ani - de 85%; de la 30 la 35 de ani - de 90%; de la 35 la 40 de ani - de 95%; de la 40 de ani și mai mult - de 100% fată de salariul mediu plătit în funcția respectiva de judecător, ținîndu-se cont de indexarea salariului.”

Instanțele judecătorești prin hotărârile adoptate au considerat că aceste prevederi legale au un caracter imperativ și nu tine de discreția pârâtului să recalculeze ori nu indemnizația lunara viageră judecătorului, impus prin majorarea salariului, dar are obligația să facă neîntârziat recalcularea. Or, potrivit DEX-ului prin indexare se are în vedere "a corela variațiile unei valori cu valoarea elementului de referința”, „a modifica salariile, pensiile etc. în funcție de un indice economic”, „a compensa", „a amplifica”

În acest context, Plenul Curții Supreme de Justiție prin Avizul consultativ nr.4ac-15/13 s-a expus, că atât pensia, cât și indemnizația lunară viageră a judecătorului în demisie se recalculează, ținându-se cont de salariul mediu al judecătorului în funcție. Aceasta decurge din principiul unitar al statutului de judecător reglementat prin dispozițiile art. 2 din Legea cu privire la statutul judecătorului, potrivit cărora judecătorii din toate instanțele judecătorești, au un statut unic și se disting între ei numai prin împuterniciri și competență.

Or, pensiile pentru vechime în muncă și indemnizațiile lunare viagere judecătorilor se stabilesc prin aceiași lege specială - Legea cu privire la statutul judecătorului și au aceeași sursa de finanțare.

La acest segment, este important de a complini că, conform practicii judiciare statuate prin mai multe hotărâri judecătorești irevocabile în astfel de categorii de litigii instanțele judecătorești au considerat cerințele reclamanților întemeiate și le-au dat câștig de cauză, menționând că principiul unitar al statutului de judecător este aplicabil atât la recalcularea pensiei, cât și a indemnizației lunare viagere, care au aceeași origine - asigurarea social a judecătorilor, cu deosebirea ca indemnizația lunara viagera se plătește la plecarea onorabila a judecătorului din funcție, cu condiția unei vechimi în muncă de judecător de cel puțin 20 de ani și întreruperea definitiva a activității de judecător, legislatorul lăsând la discreția judecătorului de a alege între pensie și indemnizație lunară viagera (Dos.nr.3CA-538/13 judecătoria Buiucani, Dos.nr.3CA-2223/13 judecătoria Centru).

Principiul unitar al statutului judecătorului este statuat și prin jurisprudența constantă a Curții Supreme de Justiție în cauzele de chemare în judecată a CNAS privind obligarea recalculării pensiilor judecătorilor în funcție (Dos. nr.3ra-652/15 din 7 mai 2015, Dos. nr.3ra-1524/18 din 14 noiembrie 2018, Dos. nr.3ra-1005/19, precum și alte spețe preluate de pe pagina web a Curții Supreme de Justiție).

Notează că, după cum au conchis instanțele judecătorești, în caz contrar, s-ar atesta o diferențiere de tratament (discriminatoriu) între judecătorii care primesc pensie și judecătorii demisionați care dispun de indemnizație lunar viageră, fapt care ar duce la violarea art. 14 CEDO.

Prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.60 din 04 aprilie 2014 (M.O. nr.115-119 din 16.05.2014), alineatele (4) și (5) ale art. 26 din Legea nr. 544/1995 au fost abrogate.

Dar, și după abrogarea alin. (4) și (5) ale art.26 din Legea nr.544/1995, care deja întraseră în circuitul civil, indemnizația lunară viageră mi-a fost recalculata în continuare în legătură cu majorarea salariilor judecătorilor până la 1 ianuarie 2021, similar recalculării pensiilor judecătorilor în conformitate eu prevederile art. 32 din Legea nr. 544/1995.

La caz, menționează că, în Hotărârea pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. I pct. 22 și art. II-V din Legea nr. 358- XV din 31 iulie 2003 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative" (MO nr.61-63/15 din 16.04 2004, Curtea Constituțională a , menționat că, dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art. 22 din Constituție.

La fel, Hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici (M.O. nr.14-17 din 10.02.2000, art.4) a statuat că, la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridica a statutului judecătorului, consfințit în Legea cu privire la statutul judecătorului, întru respectarea principiului respectării drepturilor dobândite anterior în mod licit.

Potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr.27 din 20 noiembrie 2011 (M.O. nr. 1-6 din 06.01.2012, art.1), un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 din Constituție și respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are valoare economica.

Aplicativ la prezenta cauză, dreptul patrimonial dobândit pentru mine este dreptul la indemnizația lunara viageră ce se afla în plata, cu drept de recalculare/indexare, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate.

În această ordine de idei, consideră că a dobândit dreptul la indemnizație lunară viageră în condițiile art. 26 alin. (5) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, care prevedea atunci fără echivoc, recalcularea în dependență de indexarea salariului judecătorului în funcție. Or, prin aplicarea sensului de indexare se prezumă modificarea, compensarea, amplificarea unei valori (în cazul dat - a indemnizației lunare viagere) în funcție de un indice economic.

Prin consecință, susține că, Timofei Ion - în calitate de judecător în demisie, a dobândit acest drept de calculare și plată a indemnizației lunare viagere, inclusiv cu drept de recalculare/majorare în funcție de un indice economic (coroborarea cu prevederile legale privind majorarea salariului judecătorului în exercițiu), drept dobândit anterior survenirii abrogării alin. (5) al art. 26 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului.

Conform regulii generale, legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

Aceasta decurge și din prevederile Codului civil, care statuează în art. 7 alin. (1) și (2) că legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprima condițiile de constituire a unei situații constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior.

Astfel, în materie civilă, juridic legea veche ultraactivează/supraviețuiește pentru rezolvarea situărilor juridice pendinte, care rămân guvernate de legea sub imperiul căreia s-au născut.

Face referire la prevederile art. art. 54 alin. (1) și 140 din Constituția Republicii Moldova.

Subliniază că, prin urmare, abrogarea alineatului 5 al art.26 din Legea nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului, adoptat ulterior, nu-i poate diminua substanța dreptului social în condițiile în care a fost dobândit licit. Or, vechile prevederi ultraactivează, fiind aplicabila atât plata cât și recalcularea/majorarea indemnizației lunare viagere în funcție de un indice economic, guvernată de legea sub imperiul căreia s-a născut.

Potrivit art. 13 alin. (1) din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 42-44, art. 247), cu modificările ulterioare, în redacția Legii nr.37 din 28.02.2020, pensiile se indexează în fiecare an, la 1 aprilie și la 1 octombrie. La 1 aprilie, coeficientul de indexare constituie rata inflației înregistrat în ultimul semestru al anului precedent anului indexării, iar la 1 octombrie - rata inflației înregistrata în primul semestru al anului în curs. Coeficientul de indexare se Stabilește de către Guvern.

Concomitent, prin Legea nr. 37 din 28.02.2020 din art. 32 al Legii nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului a fost exclus din alineatul (1), textul „Pensia judecătorului se recalculează ținîndu-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu.” Articolul a fost completat cu alineatul 1^1 cu următorul cuprins: "(1^1) Pensiile stabilite conform prezentei legi se indexează în condițiile art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.”

Astfel, recalcularea pensiei judecătorului în dependentă de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu a fost substituită cu indexarea. Or, atât recalcularea cât și indexarea presupun majorarea pensiei.

Ținând cont de principiul unitar al statutului judecătorului, originea comună a pensiei pentru vechime în muncă și a indemnizației lunare viagere - asigurarea social a judecătorilor, stabilirea și plata lor în baza aceleiași legi speciale și din aceleași surse, fără ca legislatorul până la abrogarea alin.(5) al art. 26 al Legii 544/1996 să facă diferența între modul de recalculare/majorare a pensiei și modul de recalculare/majorare a indemnizației lunare viagere, întru asigurarea dreptului dobândit licit, având în vedere ultra activitatea nomelor abrogate, mutanti mutantis, consideră că, condițiile stabilite conform prevederilor art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, de indexare/majorare a pensiilor pentru vechime în muncă sunt aplicabile și pentru indexarea/majorarea indemnizațiilor lunare viagere judecătorilor.

În baza celor relatate, raportând circumstanțele cauzei la normele legale, practica judiciară și jurisprudența constituțională, consideră că dispune de dreptul de a-i fi indexat/majorat indemnizația lunara viageră prin aplicarea condițiilor de indexare a pensiei judecătorilor pentru vechime în muncă, fără anumite limitări. În caz contrar, s-ar atesta o diferențiere de tratament (discriminatoriu) între judecători care primesc pensie pentru vechime în muncă și judecătorii demisionați onorabil care primesc indemnizație lunara viagera, fapt ce ar duce la violarea art. 14 CEDO, aceasta fiind incompatibila cu protecția proprietății garantata de articolul 46 din Constituție și, implicit, de articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului.

Utilizând argumentele invocate supra, prin cererea prealabilă din 22.04.2024 nr. T-3689/24, a solicitat Casei Naționale de Asigurări Sociale să examineze în fond și să emită un act individual favorabil prin care să-i indexeze indemnizația lunară viageră în conformitate cu prevederile art.32 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului în redacția Legii nr.37 din 28.02.2020 pentru modificarea unor acte legislative, în condițiile art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, începând cu 1 aprilie 2021.

Conchide că, CNAS prin răspunsul nr. 3689/24 din 07.05.2024 i-a refuzat în satisfacerea cererii prealabile invocând că temei legitim de a indexa de la 01.04.2021 indemnizația lunară viageră de care beneficiază nu este, motivând prin faptul ca prin Legea nr. 60 din 04.04.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, alin. (4) și (5) ale art.26 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, ce prevedeau normele de stabilire a indemnizației lunare viagere, au fost abrogate. Totodată a menționat că prin Legea nr. 37/2020 pentru modificarea unor acte legislative au fost operate modificări în Legea nr.544/1995 potrivit cărora de la 01.01.2021 pensiile pentru vechime în muncă stabilite conform art. 32 din Legea nr. 544/1995 se indexează în condițiile art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.

De asemenea CNAS în răspunsul nr. 3689/24 din 07.05.2024 a indicat, că în cazul dezacordului cu răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale, am dreptul de a-1 contesta conform art. 209 alin. (1) Cod Administrativ, în termen de 30 zile în instanța contenciosului administrative, Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani.

Susține reclamantul că, nu este de acord cu respingerea cererii prealabile de către CNAS.

Consideră că refuzul în indexarea indemnizației lunare viagere îi încalcă un drept social dobândit licit, pe motivele și în baza argumentelor invocate în cererea de chemare în judecată.

Prin urmare, în conformitate cu prevederile art. art. 20, 189, 191-192, 196, 206 Cod administrativ, reclamantul Timofei Ion solicită: 1. Admiterea cererii de chemare în judecată depusă de Timofei Ion către Casa Națională de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea de a indexa indemnizația lunara viageră. 2. Anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale din 07.05.2024 nr. 3689/24 prin care reclamantului Timofei Ion i s-a refuzat în indexarea indemnizației lunare viagere, stabilite în conformitate cu prevederile alin. (5) ale art. 26 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului. 3. Obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a emite actul administrativ

individual favorabil cu privire la indexarea reclamantului Timofei Ion indemnizația lunara viageră în condițiile art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, începând cu 1 aprilie 2021. 4. După pronunțarea hotărârii calcularea pensei să fie plătită pe viitor conform coeficientului de indexare care va fi stabilită de Guvernul Republicii Moldova.

La data de 30 iulie 2024, din partea pârâtului Casa Națională de Asigurări Sociale a parvenit referința pe marginea acțiunii, prin care solicită respingerea cererii de chemare în judecată ca fiind neîntemeiată. (f.d. 43-45)

În motivarea poziției sale a indicat că, în rezultatul examinării documentelor din dosarul de pensionare s-a constatat, că reclamantul începând cu data de 21.01.1998 a beneficiat de pensie pentru vechime în muncă ca judecător, stabilită în mărime de 80% din salariul mediu al funcției de președinte din cadrul Judecătoriei.

În temeiul art. 26 alin. (5) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, conform cererii depuse la organul teritorial de asigurări sociale de la 26.01.2013 reclamantul a fost transferat la indemnizație lunară viageră în mărime de 95% din salariul președintelui Judecătoriei, ulterior în temeiul Hotărârii Judecătoriei Centru din 10.10.2014, indemnizația lunară viageră începând cu 26.01.2013 a fost reexaminată în mărime de 95% din salariul de funcție al președintelui în exercițiu al Judecătoriei și constituia — 12362,35 lei lunar, reexaminată ulterior anual în legătură cu majorarea salariului judecătorilor și constituie de la 01.12.2018 - 25222,50 lei lunar.

Potrivit normei juridice reiterate (art.26, alin.(4) al Legii nr.544/1995), dacă judecătorul demisionat are o vechime în funcție de judecător de cel puțin 20 de ani, acesta beneficiază de o indemnizație lunară viageră de 80% ; de la 25 la 30 de ani - de 85%; de la 30 la 35 de ani - de 90%; de la 35 la 40 de ani - de 95%; de la 40 de ani și mai mult - de 100% față de salariul mediu plătit în funcția respectivă de judecător, ținându-se cont de indexarea salariului.

Ulterior, prin Legea nr.60 din 04.04.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, alin. (4) și (5) ale art.26 din Legea nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului, ce prevedeau stabilirea indemnizației viagere și indexarea acesteia, au fost abrogate.

Astfel, solicitarea reclamantului de a se efectua recalcularea indemnizației lunare viagere în dependență de indexarea salariului judecătorului începând cu data de 01.04.2021 în temeiul normei juridice art. 26, alin.(4) al Legii nr.544/1995, abrogate, pârâta o consideră absolut neîntemeiată.

Potrivit Legii cu privire la actele normative nr.100/2017, art.73, alin.(3) unde este expres stipulat că „Actul legislativ produce efecte doar cât este în vigoare și, de regulă nu poate fi retroactiv sau ultraactiv". Iar potrivit, art.74, alin.(1), lit. a) al aceleiași legi prevede că „Acțiunea actului legislativ încetează dacă acesta este abrogat".

Prin prisma normelor juridice enunțate, legiuitorul în mod expres a prevăzut aplicarea actului legislativ în timp și dacă e să raporteze prevederile expuse la obiectul prezentului litigiu, este cert faptul că, odată ce a fost abrogată norma juridică care prevedea recalcularea pensiei, aceasta nu mai are efect juridic ultraactiv. Prin urmare nu există temei juridic care ar permite recalcularea indemnizației lunare viagere.

Prin urmare, prin prisma prevederilor art. 224 alin. (1) lit. f) Cod Administrativ, Casa Națională de Asigurări Sociale solicită respingerea integrală a acțiunii reclamantului către Casa Națională de Asigurări Sociale, ca fiind neîntemeiată.

În ședința de judecată:

Reclamantul Timofei Ion în ședința de judecată nu s-a prezentat, fiind citat legal și solicitând examinarea cauzei în lipsa sa. (f.d.49,50)

Reprezentantul pârâtul Casa Națională de Asigurări Sociale în ședința de judecată nu s-a prezentat, fiind citat legal. (f.d.48)

Aprecierea instanței de judecată:

Audiind explicaţiile participanţilor la proces, studiind materialele cauzei și a dosarului administrativ, instanţa de judecată ajunge la concluzia că cererea de chemare în judecată este admisibilă și întemeiată urmând a fi admisă din următoarele considerente.

Conform art. 2 alin. (1) din Codul administrativ, prevederile prezentului cod determină statutul juridic al participanţilor la raporturile administrative, atribuţiile autorităţilor publice administrative şi ale instanţelor de judecată competente pentru examinarea litigiilor de contencios administrativ, drepturile şi obligaţiile participanţilor în procedura administrativă şi cea de contencios administrativ.

Potrivit art. 3 din Codul administrativ, legislaţia administrativă are drept scop reglementarea procedurii de înfăptuire a activităţii administrative şi a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor şi a libertăţilor prevăzute de lege ale persoanelor fizice şi juridice, ţinându-se cont de interesul public şi de regulile statului de drept.

Conform art. 18 din Codul administrativ, interesul public vizează ordinea de drept, democraţia, garantarea drepturilor şi a libertăţilor persoanelor, precum şi obligaţiile acestora, satisfacerea necesităţilor sociale, realizarea competenţelor autorităţilor publice, funcţionarea lor legală şi în bune condiţii.

Conform art. 5 din Codul administrativ, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.

Prin prisma art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Potrivit art. 11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ prevede că actul administrativ individual defavorabil este actul care impune destinatarilor lor obligaţii, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Totodată, conform art. 22 alin. (1) din Codul administrativ, autorităţile publice şi instanţele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul şi volumul

cercetărilor şi nu sunt legate nici de expunerile participanţilor, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Conform art. 93 alin. (1) din Codul administrativ, fiecare participant probează faptele pe care îşi întemeiază pretenţia.

Aferent admisibilității acțiunii:

În sensul art. 20 și art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, *orice persoană poate înainta o acțiune în contencios administrativ, dacă revendică încălcarea prin activitatea administrativă a unei autorități publice a unui drept legitim sau a unei libertăți stabilită prin lege.* Cu privire la acțiunea în contencios administrativ decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform Codului administrativ.

Astfel, prin urmare, decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3689/24 din 07.05.2024, este act administrativ individual defavorabil emis în privința reclamantului Timofei Ion.

Instanța de judecată reține că, admisibilitatea acțiunii în contencios administrativ este condiționată inter alia de revendicarea de către reclamant a încălcării unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice.

Potrivit art. 17 din Codul administrativ prevede că *drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.*

Conform art. 39 din Codul administrativ, *controlul judecătoresc al activității administrative este garantat şi nu poate fi îngrădit. Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art. 17 sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente*. Instanța menționează că la art. 17 se dă noțiunea dreptului vătămat, în sens material, iar noțiunea ”revendică încălcarea” din dispozițiile normelor art. 189 și art. 207 alin. (1) lit. e) Cod administrativ, relevă un aspect procesual și se referă la dreptul reclamantului de a înainta acțiunea în contencios administrativ.

Reclamantul are dreptul la înaintarea acțiunii în contencios administrativ ori de câte ori se deduce la o examinare în *prima facie* - circumstanțele din cererea sa, acte, dosar administrativ etc. – probabilitatea (posibilitatea) lezării unui drept al său prin actul administrativ individual contestat.

Probabilitatea că dreptul subiectiv ar putea fi vătămat este prezumată de fiecare dată când o persoană este destinatar (art. 11 alin. (2) enunțul 1) al actului administrativ individual defavorabil sau este terț.

Reclamantul Timofei Ion este destinatarul actului administrativ individual contestat.

Noțiunea „revendică încălcarea” nu echivalează cu noțiunea „vătămarea dreptului”. „Revendicarea încălcării” justifică dreptul reclamantului în sens procesual de a înainta acțiunea în contencios administrativ, iar „vătămarea dreptului” se dovedește prin probațiune, fiind o problemă de fond.

Astfel, constatarea vătămării dreptului de fiecare dată trebuie să fie un element de fond, altfel, acțiunea trebuie examinată în fond de către instanța competentă pentru a nu îngrădi

accesul la justiție (art. 6 CEDO, art. 20 Constituția Republicii Moldova, art. 39 din Codul administrativ).

În conformitate cu art. 191 alin. (1) din Codul administrativ, cu excepţia cazurilor prevăzute la alin. (2) şi (3), judecătoriile soluţionează în fond toate acţiunile în contencios administrativ.

În temeiul art. 191 alin.(1) din Codul administrativ, controlul de legalitate a actelor Casei Naționale de Asigurări Sociale este de competența Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, deoarece aceste acte nu se regăsesc în excepțiile de la alin.(2) și (3) a art. 191 din Codul administrativ.

Astfel, acțiunea în contencios administrativ este înaintată de reclamant cu respectarea competenței jurisdicționale și teritoriale.

Mai mult, acțiunea înaintată de către reclamant reprezintă o acțiune în obligare, în conformitate cu prevederile art. 206 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ. Obiectul acțiunii în obligare constă în obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual.

În sensul enunțat, art. 209 alin. (1) din Codul administrativ prevede că acțiunea în contestare și acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel.

Acest termen începe să curgă de la: a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă.

Prevederile art. 165 alin. (1) referitoare la nesoluționarea în termen se aplică corespunzător.

Urmează a fi reținut că acțiunea în contencios administrativ privind anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3689/24 din 07 mai 2024, precum și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil a fost înaintată la data 27 mai 2024, fapt care denotă respectarea termenului de înaintare a acțiunii de către reclamantul Timofei Ion.

Ab initio, instanța de judecată a constatat că prin prisma prevederilor art. 207 alin. (2) din Codul administrativ, motive de inadmisibilitate în privința acțiunii de contencios administrativ înaintată de Timofei Ion nu se regăsesc, prin urmare, acțiunea este admisibilă.

Aferent temeiniciei acțiunii.

Din actele cauzei se constată că, potrivit dosarului de pensionare reclamantul Timofei Ion începând cu ***** beneficiază de pensie pentru vechime în muncă ca judecător.

La data de 26 ianuarie 2013, în conformitate cu prevederile art. 26 alin. (5) Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, pensia a fost transferată la îndemnizația lunară viageră, calculată în mărime de 95% din salariul președintelui Judecătoriei.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 09 octombrie 2013 a fost anulată decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale s. Centru, mun. Chișinău nr. 7243 din 13.08.2013 și a fost obligată să-i recalculeze pensia stabilită reclamantului Timofei Ion, începând cu 01.01.2013, conform art. 32 alin. (1) din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544-XII din 20.07.1995. (f.d. administrativ 1)

La 22 aprilie 2024, reclamantul Timofei Ion s-a adresat Casei Naționale de Asigurări Sociale cu cerere prealabilă prin care a solicitat indexarea indemnizației lunare viagere în conformitate cu prevederile art. 32 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului în redacția Legii nr.37 din 28.02.2020 pentru modificarea unor acte legislative, în condițiile art. 13 din Legea nr. 156/1988 privind sistemul public de pensii, începînd cu 1 aprilie 2021. (f.d.8-9)

Prin decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3689/24 din 07 mai 2024, a fost respinsă cererea prealabilă, în motivarea acesteia s-a comunicat reclamantului Timofei Ion că, prin Legea nr. 60/2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative alin. (4) și (5) art. 26 din Legea nr. 544/1995, ce prevedeau normele de stabilire a indemnizației lunare viagere, au fost abrogate. Menționează, că prin Legea nr. 37/2020 pentru modificarea unor acte legislative au fost operate modificări în Legea nr.544/1995 și de la 01.07.2021 pensiile pentru vechime în muncă stabilite conform art. 32 din Legea nr. 544/1995 se indexează în condițiile art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii. Astfel, în sensul celor expuse, temei legitim de a indexa indemnizația viageră începând cu 01.04.2021, nu este. (f.d. 10)

Conform art. 26 alin. (4) și (5) Legea cu privire la statutul judecătorului, nr. 544 din 20 iulie 1995 (în redacția în vigoare la data stabilirii indemnizației viagere în beneficiul lui Timofei Ion), judecătorul demisionat are dreptul la pensie pentru vechime în muncă sau la o indemnizație lunară viageră în condițiile prezentei legi. Dacă judecătorul demisionat are o vechime în funcția de judecător de cel puțin 20 de ani, acesta beneficiază de o indemnizație lunară viageră de 80%; de la 25 la 30 de ani - de 85%; de la 30 la 35 de ani - de 90%; de la 35 la 40 de ani - de 95%; de la 40 de ani și mai mult - de 100% față de salariul mediu plătit în funcția respectivă de judecător, ținându-se cont de indexarea salariului.

Astfel, potrivit normei juridice indicate, instanța de judecată reține că, reclamantul Timofei Ion în calitate de judecător în demisie, a dobândit acest drept de calculare și plată a indemnizației lunare viagere, inclusiv cu drept de recalculare/majorare în funcție de un indice economic.

Prin urmare, potrivit normei juridice indicate, pensiile și indemnizațiile lunare viagere judecătorilor se recalculează de către plătitor de sine-stătător, fără cererea solicitantului.

Instanța de judecată menționează că prin Legea nr. 60 din 04 aprilie 2014, dispozițiile alin. (4) și alin. (5) ale art. 26 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului au fost abrogate. Urmare a modificărilor operate, art. 32 Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 are următorul conținut: „Judecătorul care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni a activat în funcția de judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55% din salariul mediu lunar, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani - de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul mediu lunar. Pensia judecătorului se recalculează ținându-se cont de mărimea salariului lunar al judecătorului în exercițiu.

În Hotărârea nr. 9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. I pct. 22 și art. II-V din Legea nr. 358-XV din 31 iulie 2003 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, Curtea Constituțională a menționat că dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi

posterioare. Legea nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art. 22 din Constituție.

Conform regulii generale, legea nouă poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau îl poate înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

În jurisprudența Curții Constituționale s-a menționat că, un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 și, respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei (HCC nr.27 din 20.12.2011).

În hotărârea nr. 25 din 27.07.2017 Curtea Constituțională a RM menționează că, *stabilirea unor garanții materiale ale independenței judecătorului rezidă, în primul rând, în faptul că ele trebuie să reflecte înaltul statut al judecătorului. De aceea garanțiile materiale ale independenței judecătorului, stabilite de stat, trebuie să fie asigurate și să se respecte necondiționat. Este absolut inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului în procesul adoptării unor legi noi.*

Mai mult, Curtea Constituțională în hotărârea sa nr. 27 din 20.12.2011 a remarcat Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile (adoptată la 17 noiembrie 2010, la cea de-a 1098-a întîlnire a delegaților miniștri), conform căreia: *"53. Regulile principale ale regimului de remunerare pentru judecători profesioniști trebuie stabilite prin lege. 54. Remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și responsabilităților lor și să aibă un nivel suficient pentru a-i face imuni la orice presiune menită să influențeze deciziile. Trebuie să existe garanții pentru menținerea unei remunerații rezonabile în caz de boală, concediu de maternitate sau de paternitate, precum și pentru plata unei pensii pentru limită de vîrstă, care ar trebui să fie raportate în mod rezonabil la nivelul de remunerare a judecătorilor în exercițiu. Trebuie introduse dispoziții legale specifice care să instituie o măsură de protecție împotriva unei reduceri a remunerației care ar viza în mod specific judecătorii'".*

Principiul de bază consfințit de Curtea Constituțională în hotărârile sale adoptate la acest subiect este că diminuarea cuantumului pensiei calculate, precum și restricțiile la plata pensiilor, stabilite judecătorilor în modul prevăzut de lege, contravin Constituției, principiilor fundamentale despre independența organelor judiciare, consfințite în rezoluțiile Adunării Generale a ONU nr. 40 din 29.11.1985 și nr.146 din 13.12.1985, precum și Carta Europeană cu privire la statutul judecătorului, potrivit căreia cuantumul pensiei judecătorului trebuie să fie, cât de apropiat posibil de nivelul ultimei sale remunerări.

Potrivit art. 4 alin. (2) al Constituției RM dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 8 Cod civil statuează că dacă prin tratatul internațional la care Republica Moldova este parte sînt stabilite alte dispoziții decît cele prevăzute de legislația civilă, se vor aplica dispozițiile tratatului internațional.

La caz, prin Hotărîrea Curții Constituționale nr. 52 din 27.06.2017 s-a constatat constituționalitatea art. III al Legii nr.60 din 04.04.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin urmare acesta urmează a fi aplicat în forma în care există, or, prin hotărârea menționată Curtea în pct. 25 *subliniază că noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor şi numai pentru persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior.*

Prin urmare, în sensul menționat supra, în pofida faptului că norma legală indicată a rămas în vigoare, aceasta nu poate fi aplicată la caz reclamantului, care a dobândit dreptul la indemnizație lunară viageră anterior, ci doar celor care au dobândit acest drept ulterior adoptării actului normativ.

În Hotărârea nr. 9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. I pct. 22 și art. II-V din Legea nr. 358-XV din 31 iulie 2003 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative", Curtea Constituțională a menționat că dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut, cazurile contrare intrând în contradicție cu art. 22 din Constituție.

Conform regulii generale, legea nouă poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau îl poate înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

Prin urmare, dreptul social cu privire la beneficierea de indemnizație viageră, inclusiv și recalcularea acesteia, a fost dobândit de Timofei Ion anterior modificărilor din 04 aprilie 2014 (în vigoare din 16 mai 2014) operate la art. 26 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

Conform art. 13 din Legea din privind sistemul public de pensii nr. 156, pensiile se indexează în fiecare an, la 1 aprilie și la 1 octombrie. La 1 aprilie, coeficientul de indexare va fi egal cu media creșterii anuale a indicilor prețurilor de consum din ultimii 3 ani, iar la 1 octombrie - cu rata inflației înregistrată în primul semestru al anului în curs. Coeficientul de indexare se stabilește de către Guvern.

Prin urmare, ținând cont de principiul unitar al statutului judecătorului, originea comună a pensiei pentru vechime în muncă și a indemnizației lunare viagere - care au scop asigurarea socială a judecătorilor, stabilirea și plata lor în baza aceleiași legi speciale și din aceleași surse, fără ca legislatorul pînă la abrogarea alin. (4) și alin. (5) din art. 26 al Legii 544/1996 să facă diferența între modul de recalculare/majorare a pensiei și modul de recalculare/majorare a indemnizației lunare viagere, întru asigurarea dreptului dobîndit licit, avînd în vedere ultraactivitatea normelor abrogate, *mutanti mutantis,* instanța de judecată constată că, condițiile stabilite conform prevederilor art. 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii,

de indexare/majorare a pensiilor pentru vechime în muncă sunt aplicabile și pentru indexarea/majorarea indemnizației lunare viagere a judecătorului.

Instanța reține că, este întemeiată poziția reclamantului că, o diferențiere de tratament (discriminatoriu) între judecătorii care primesc pensie pentru vechime în muncă și judecătorii demisionați onorabil care primesc indemnizație lunară viageră, ar duce la violarea art. 14 CEDO, aceasta fiind incompatibilă și cu protecția proprietății garantată de articolul 46 din Constituție și, implicit, de articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului.

Astfel, reieșind din cele menționate supra instanța de judecată constată că, la emiterea deciziei nr. 3689/24 din 07 mai 2024 privind refuzul indexării indemnizației lunare viagere stabilită reclamantului Timofei Ion, pârâtul nu și-a exercitat dreptul discreționar în conformitate cu scopul acordat de lege, or potrivit art. 137 alin.(1) - (4) Cod administrativ, *în exercitarea dreptului discreționar atribuit, autoritățile publice trebuie să acționeze cu bună-credință în limitele legal stabilite și cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul. Daca autoritatea publică poate decide discreționar și doar una din mai multe consecințe juridice este legală, atunci dreptul discreționar al autorității publice se reduce la alegerea consecinței juridice/soluției legale. Stările de fapt identice în esență se tratează identic. O tratare neidentică a două stări de fapt identice se admite numai dacă există un motiv obiectiv. Dacă într-un caz autoritatea publică și-a exercitat dreptul discreționar într-un anumit mod, atunci în cazuri similare ea este obligată să își exercite dreptul discreționar în același mod. Această regulă nu se aplică dacă autoritatea publică intenționează să își schimbe în viitor practica de exercitare a dreptului discreționar în cazuri similare.*

Instanța de judecată, menționează că autoritatea publică nu este complet liberă în utilizarea dreptului discreționar. Acțiunea administrativă trebuie să se bazeze pe o decizie discreționară cuvenită, concluzie ce se desprinde, în special, din prevederile art. 137 alin. (1) din Codul administrativ, potrivit căruia autoritățile publice „trebuie" să acționeze cu bună-credință în limitele legal stabilite și cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul. Prin urmare, Casa Națională de Asigurări Sociale era obligată prin lege să își exercite discreția, însă fără erori discreționare.

Având în vedere circumstanțele cauzei raportate la normele legale aplicabile speței, instanța de judecată constată că reclamantul Timofei Ion are dreptul de a-i fi indexată și achitată indemnizația lunară viageră, reieșind din indexarea generală a pensiilor în dependență de coeficientul creșterii indicilor prețurilor.

Astfel, potrivit art. 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată, în baza unei acțiuni în obligare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală decizie adoptată în procedura prealabilă și obligă autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenției reclamantului de emitere a actului este întemeiată.

În acest sens instanța de judecată, reieșind din circumstanțele de fapt constatate supra, coroborate cu normele de drept relevante situației din speță, consideră necesar de a admite cererea de chemare în judecată în contenciosul administrativ depusă de Timofei Ion.

În conformitate cu prevederile art. 224-229 din Codul administrativ al Republicii Moldova, instanța de judecată,

h o t ă r ă ș t e :

Se admite acțiunea în contencios administrativ depusă de Timofei Ion.

Se anulează actul administrativ individual defavorabil - decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 3689/24 din 07.05.2024 privind refuzul indexării indemnizației lunare viagere stabilită lui Timofei Ion.

Se obligă Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil privind indexarea indemnizației lunare viagere stabilită lui Timofei Ion, începând cu data de 01 aprilie 2021.

Hotărârea poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Chișinău în termen de 30 zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, prin intermediul Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani. Motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la Judecătoria Chișinău sediul Râșcani.

Președintele ședinței, Cristina Panfil
Judecător